

Tudi nekaj

Devet dolgih mesecev je poteklo, odkar je bilo devet tovarišev — učiteljic in učiteljev — odpuščenih iz državne službe. V teh dolgih devetih mesecih, se je marsikdo vprašal, kaj so ti učitelji napravili, da so zaslužili tako hudo kazen. In odgovor? Nič tako hudega, da so bili brez disciplinske preiskave vrženi na cesto... Disciplinski postopek bi dokazal, da so ti učitelji vršili svojo službo z vso veliko ljubeznijo, točnostjo in vestnostjo in da niso zakrivali nikakih dejanj, ki bi imeli za posledico — odpust iz državne službe.

Pred menoj leži seznam vseh odpuščenih tovarišev in tovarišic. Med njimi družinski očetje, ki so skrbeli za svoje družine, drugi, ki so skrbeli za onemogle starše, za mlajše bratce in sestrice. Več je takih, ki imajo že več let službe, njihove službene ocene v zadnjih letih prav dobre in odlične. Tudi taki so med njimi, ki so se pridno udeleževali na kulturnem, gospodarskem in socialnem polju v prid narodu in državi. Za vse to so zaslužili odpust iz državne službe.

Naj se falanga uradništva zamisli v njihov položaj, ki z vsakim dnem postaja obupnejši, ker jim je odvzeta vsaka možnost eksistence; ki se v nejasnih oblikah še obupnejša kaže v bodočnosti, posebno pa ker občutijo, da so bili postavljeni na cesto na podlagi podlih in neutemeljenih ovadb od strani faktorjev, ki so najmanj poklicani, da sodijo učiteljstvo.

Lahko trdim, da so ti učitelji bili postavljeni na cesto samo zato, ker so bili v svojem navdušenju preveč nacionalni in so bili v naporje krajevnim faktorjem, ki si žele imeti vso okolico v svojih rokah, da po mili volji zapovedujejo, ne da bi si kdo upal ugovarjati ali celo se jim zoperstavljati.

Vsi prizadeti, razen ene tovarišice, so vložili prošnje, takoj po odpustu, za ponovni sprejem v državno službo. Toda do danes ni ničesar rešenega, dasiravno je poteklo dokaj časa, da bi se vsem prizadetim vrnilo ono, česar jim je bilo odvzeto po krivici.

Sosič Tone,
bivši šolski upravitelj v Kokri.

75 letni življenjski jubilej tovariša Janka Rudolfa

Pa kakor se je oprijel šole, z isto vnetostjo se je posvetil tudi izobrazbi naroda na prosvetnem in gospodarskem polju. Počitka ni poznal.

Na Krasu ni ostal dolgo, kajti njegovo srce ga je gnalo v solčno Vipavsko dolino. In res, že po dveh letih je dobil učiteljsko mesto na Vrbačah, kjer je ostal 15 let. Tu si je nakopal težko bolezen, ki je zahtevala težjo in nevarno operacijo.

Od tu se je preselil na Slap pri Vipavi. Tu je služboval pet let. Po hudih bojih, intrigah in nasprotjih, kot se je pač v tedanjih dobi nešteto dosegalo, je dosegel l. 1904. mesto nadučitelja v St. Vidu pri Vipavi, kjer je ostal do upokojitve 1918.

Njegovo intenzivno delovanje na poklicnem in drugih popriščih se je v tej lepi, blagoslovljeni dolini prav dobro poznalo in je tudi rodilo najboljše uspehe pri pouku in obči izobrazbi in prebujanju naroda. Kot napredno narodno zaveden učitelj je moral posebno med vojno pretrpeti preganjanja, katera bi ga bila skoraj za las pahnila v ječo ali ga morda veljala celo življenje.

Prestal je vse gorje. Kljub vsem tegobam in častitljivi starosti je praznoval svoj visoki jubilej čil na duhu in telesno krepak.

Jubilar je bil vsekar ljubezniv družabnik in zvest stanovski tovariš, med katerimi se je vedno počutil najbolj srečnega.

Ob tej priliki mu izrekajo vsi njegovi starejši in mlajši stanovski tovariši najiskrenejše čestitke, da bi dočkal tako čvrst in zdrav še dokaj takih in še častnejših jubilejev.

Naši Danili

V spomin † Danile Černigoj-Deklevoeve.

Limbuš, 26. maja 1937.

Solze naše orosile so Tvojo svežo gomilo. Nemo smo se poslovili od Tebe, ker so tako želeli užalosteni Tvoji ostali.

Zato Ti posvečam na tem mestu, kar sem nameraval storiti ob Tvojem zadnjem domu.

Sinu dala si življenje,
ki je bilo Tvoja smrt.
Tebi dano bo vstajenje,
ko zacvete večni vrt.

Da, ko zacvete večni vrt — iz prispodobe Tvojega življenja; saj je cvetoči maj poslal zibelko Tvojo, cvetoči maj Te je napotil v zakonsko življenje, cvetoči maj pa je tudi v vencu in s svetjem ozaljšal dom Tvojega neskončnega počivališča.

Nikdo izmed nas se ni nadejal, da nas boš zapustila v tako rani mladosti. Kot grenka kaplja je kanila v pomladno razpoloženje veat o Tvoji nenadni ločitvi od nas. K tej ločitvi, k Tvoji sveži gomili je prihitela Tebi tako ljuba šolska mladež, kakor da bi hotela oteti to ločitev, prihitela je, kakor da bi hotela zajemati še in še zlatih Tvojih nauk, prihitela je, kakor da bi si hotela za vedno

nasrkati sladkosti Tvoje ljubezni, prihitela je, da Ti pokloni vsa svoja krvaveča srca, kot plačilo za obilen Tvoj trud. Prihiti smo tovariši in tovarišice Tvoji, da bi kramljali s Teboj še in še; prihiti smo, ker Te tako težko pogrešamo v svoji sredi.

Skoraj ne moremo verjeti, da se moramo poslavljati od Tebe, ki si komaj zbrstela s popjem. Bila si izmed najmlajših naših tovarišic, ki si nastopila trnjevo, toda častno pot slovenskega učitelja. Zbrala si si ta poklic in pokazala si velike darove, marljivost in veliko vneto, žal pa Te je prehitela smrt v času, ko si bila v največjem poletu. Čudna so pota usode, ker ne ravna po naših načrtih, usoda gre po drugih, vekovitih in nam nevidnih načrtih. Kloneč božji Previdnosti, ne bomo iskali živga med mrtvimi, odmrli si nam, draga tovarišica; v osamelosti bomo poglali v novo rast, zgledajoč se ob Tvojem spominu. Ostale so Tvoje čednosti, vrline Tvojega srca, ostala je Tvoja ljubezen, kar je močnejše od smrti.

Presunjeni, globoko sočustvujemo s Tvojimi ostalimi, se Ti zahvaljujemo in Ti bomo ostali vedno hvaležni ter Ti želimo, da mirno v Gospodu počivaš.

Ivan Ferk.

Poskus opazovanja vaškega otroka

Tov. Mirko Vauda, predsednik društva JUU Maribor levi breg, je predaval pri društvenem zborovanju o poskusu opazovanja vaškega otroka v njegovih življenjskih slikah. Iz svojega obširnega predavanja je povzel sledeče:

Kerschensteiner ugotavlja (v »Grundaxiom des Bildungsprozesses und seine Folgerungen für die Schulorganisation«): Izobrazbo posameznika (individua) omogočijo le one izobrazbene dobrine, čijih duhovna struktura je celotno ali delno individualni psihi adekvatna.

Torej:

1. Dajte tudi vaškemu otroku one izobrazbene dobrine, ki ustrezajo njegovi duševni strukturi!

2. Dajte mu učiteljev, ki so za svojo posebno nalogo opremljeni s čim najboljše predizobrazbo in ki za to svojo nalogo prinašajo s seboj oni podvojeni eros, kateremu Spranger (»Kultur u. Erziehung«) pravi »Lju-

bav do duhovnih vrednot in ljubav do razvijajočih se duš, v katerih dremajo vrednotne možnosti!«

3. Dajte tem učiteljem vse pogoje za stanu primerno eksistenco in za tako potreben mir in stalnost pri njihovem visoko odgovornem in človeka izčrpačem vzgojnoučnem delu, da bodo, srečno in zadostno povezani na našo vas, lahko vzgajali na kmetsko grudo tako povezani vaški naraščaji!

4. Dajte tem učiteljem razumevajoče predstojnike, ki ne bodo z istimi naočniki motrili mesta in podeželja!

5. Dajte učne načrte, ki se ne bodo le kvantitativno, ampak tudi kvalitativno razločevali od onih za mestno deco!

Stiska zve, da mladinoslovje in mladinska psihologija energično posvetita v vsa dotaknjena vprašanja, da tudi vaški otrok in njegova duhovna struktura postane predmet ljubavi in razumevanja polnega raziskovanja.

Kdor je za to sposoben in poklican, naj bi pri tej nalogi sodeloval! In če g. profesor

Ozvald (»Duševna rast otroka in mladostnika«) napoveduje, da »današnje prizadevanje v psihologiji gre vedno bolj za tem ciljem, doumeti in pa razrešiti tisto uganko, katera je vsak poedini človek čestokrat samemu se-

bi in drugim«, velja to pač osobito za prizadevanje psihološke spoznave vasi in njenega otroka!

Tu je osvojiti novo deželo, tu je opraviti pionirsko delo!

Splošne vesti

IZPREMEMBA V UREDNISTVU.

Dosedanjemu uredniku »Učiteljskega tovariša« Vekoslavu Mlekužu je kralj. banska uprava, na osnovi zadnjega odstavka § 81. zakona o ljudskih šolah, prepovedala nadaljnje izvrševanje uredniških poslov. Zaradi tega je odložil to funkcijo.

Upravni odbor sekcije je na svoji seji imenoval za novega urednika Ivana Kocjančiča.

Dosedanji urednik se najiskrenejše zahvaljuje vsem sotrudnikom za njihovo sodelovanje, a novi urednik jih naproša, da ostanejo tudi v bodoče zvesti sodelavci svojega stanovskega glasila. Prosi tudi vse ostale tovariše in tovarišice, da skušajo s svojimi prispevki dvigniti ugled »Učiteljskega tovariša«.

SPREMEMBA V NADZORNEM ODBORU JUU.

Ker je gospod Dragotin Igl, predsednik nadzornega odbora JUU, podal ostavko, se je nadzorni odbor ponovno konstituiral. Nova članica nadzornega odbora je tov. Zorka Radovanović, predsednik je tov. Bora Pavlovič a podpredsednica tov. Viktorija Flere.

Vzrok ostavke tov. Igle je bolezen, zaradi katere je moral vse izvenšolske posle opustiti. V svojem dopisu naglašja, da kot član JUU ostane še nadalje na stanovski liniji.

Počitniško letovišče jugoslovenskega učiteljstva osnovnih in meščanskih šol. Tudi letos bo letovalo jugoslovensko učiteljstvo v Igalu. Letovanje traja od 11. julija do 9. avgusta. Stari člani plačajo din 650—, novi din 750— mesečno. Otroci rednih članov plačajo: do 8. leta tretjino, od 8. do 14. leta polovico navedene vsote. Poleg učiteljev se sprejmejo v kolonijo tudi njihovi sorodniki. Člani dobe v koloniji stanovanje in hrano. Vsak mora prinesiti s seboj blazino, ruho in odejo. — Kolonija ima tudi svojega zdravnika, ki vrši brezplačno zdravljenje. Predvideni so izleti z avtom in parobrodom. — Igalu leži 1½ km daleč od Hercegnovega. Potuje se lahko po morju do Hercegnovega ali z vlakom preko Mostarja. — Prijave sprejema predsednik organizacije, Dragomir Šunjvarič, upravitelj osnovne šole v Užiški

Največja, najlepša izbira in skrajno nizke cene spomladanskega volnenega blaga za plašče, kostume, kompleje in obleke. Pralno blago in čudovito lepe svile. Za cenj. učiteljstvo posebne plačilne ugodnosti

A. ŽLENDER

manufaktura za dame in gospode
Ljubljana — Mestni trg 22

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Slabe šolske razmere v savski banovini. Na področju savske banovine je bilo lani 1867 osnovnih šol, letos pa jih je za 28 več. Med novimi šolami je 18 privatnih. Šol pa je še vedno premalo, mnoge so tako prenatrpane, da hudo trpi pouk in da je tudi z zdravstvenimi razmerami zelo slabo, so pa nekateri kraji, kjer je šol sicer dovolj, a je obisk šolarjev zelo nereden. V mnogih okrajih do 26 odstotkov šolo-obveznih otrok ne hodi v šole. Samo v štirih okrajih ali srezih se šola vsa šolo-obvezna mladina. Ti srezji so: daruvarski, krčki, brodski in preloški. V srežu Gračac ne hodi v šolo 26 odstotkov šolo-obvezne mladine, v srežu Virginmost 19, v srežu Glini 15, v samoborskem srežu 16, v slunjskem 14, v stubiškem, pakraškem in zlatarskem 13, v županjskem pa 10 odstotkov. Največ nepismenih prebivalcev je v Liki in v Hrvaškem Zagorju. (»Jutro«, 1. maja.)

— Delo za unifikacijo šolskih knjig v ministrstvu prosvete se energično nadaljuje. Manuskripti za jezikovno in historično skupino, med katerimi se nahaja tudi famozna srbsko-hrvatsko-slovenska slovnica, so sedaj urejeni in so bili predloženi glavnemu prosvetnemu svetu, ki te dni zboruje v Beogradu. Kr. bansko upravo za dravsko banovino zastopa v glavnem prosvetnem svetu šef prosvete g. Sušnik. Glavni prosvetni svet je sedaj odredil za posamezne manuskripte cenzorje, ki bodo rokopise pregledali in oddali svoje mišljenje, kateri se naj definitivno odobrijo in natisnejo. Podobno se bo postopalo tudi pri učbenikih za osnovne šole. (»Jutro«, 1. maja.)

— Krajevni šolski odbor v Laškem je prepovedal šolskim otrokom sokolski pozdrav »Zdravo!«. Učiteljski zbor je dobil pri konferenci že zadevna navodila. (»Nova doba«, 28. maja.)

— »Neodvisnost« o učitelju. List piše: V vrstah inteligence zavzema učitelj svoj poseben položaj. Vržen je v sredino naše vasi ali pa v industrijski kraj med delavce, čisto edini intelektualce v tej sredini, je imel ne le največ prilike, temveč tudi poklicno dolžnost, da se nasloni na svojo najbližjo okolico. Radi vzgoje in svojega nestalnega položaja pa je čisto postal orožje v rokah sebičnih izkoriščevalcev naše vaski in industrijske revščine. nesigurnost in nestalnost na mestu in v službi, izigravan in razočaran nad raznimi narodnimi voditelji in političnimi klikami, se je pri-

bližal skozi stoletja izigravanemu kmetu in delavcu. — Sledi nekaj agitacije za gibanje, ki ga propagira »Neodvisnost«. (»Neodvisnost«, 29. maja.)

— Neprimeren šolski sistem. Pravih šol ni preveč, le šol, ki vzgajajo domišljavce, je preveč. Mladino je treba vzgojiti v duhu, da bo delala več in bolje kot starši in ne da ji ne bo treba delati, ko bo imela spričevala v žepu. Razen poklicne izobrazbe naj bi bila izobrazba tudi taka, da se absolvent loti vsakega dela, če je potrebno. Bolj važno kakor znanje, je pa — volja. Volje na nobeni šoli pri nas sistematično ne vzgajajo, voljo je pa treba začeti razvijati pri otroku že s prvim dnem, ko se rodi. Volja do dela je kapital, ki ga molji in rja ne razje. — (Po predavanju prof. Copic — »Ljudski glas«, 1. junija.)

— Praktični gospodinjski pouk bo uveden kmalu po vseh ljubljanskih dekljskih meščanskih šolah. (»Slovenec«, 27. maja.)

— Preimenovanje celjskih ljudskih šol. Krajevni šolski odbor za Celje-mesto se imenuje odslej »Krajevni šolski odbor za šolski okoliš I.«, oni za Celje-okolico pa »Krajevni šolski odbor za šolski okoliš II.« Šoli pa, ki spadata v področje prvega krajevnega šolskega odbora, sta »državna dekljska ljudska šola« in »državna I. deška ljudska šola«, bivša okoliška deška šola pa »državna II. deška ljudska šola«. (»Slovenec«, 27. maja.)

— Moderna češka šola. V Pragi so ustanovili moderno realno gimnazijo z individualno vzgojo. Učilnica nima katedra. Učenci pišejo z nalivnimi peresi, klopi ni, učenci sedijo pri mizah. Po stenah visijo tabele in na njih je zaznamovano, kako učenec napreduje. Katalog je vsakemu na razpolago. Napredek je grafično zaznačen, prav tako vedenje, pridnost itd. Učenci imajo namesto knjig nekake skripte. Učenci se navajajo na samostojnost in praktičnost. Razred se vlada sam. (»Slovenec«, 27. maja.)

— Prosvetno ministrstvo je odobrilo 150.000 din za pomoč pri graditvi šol v dravski banovini. (»Slovenec«, 29. maja.)

— Poskus samomora. Dva razreda šole iz Griž sta se udeležila romanja k Sv. Mohorju nad Laškem. Med učenci je bil tudi neki deček iz Zabukovce, star 10 let. Ko je prišel domov, je použil nekaj kruha, potem pa je šel v bližnjo uto in se obesil. Našel ga je brat in z umetnim dihanjem so ga obudili k življenju. — Značilno.